

Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟΝ ΔΡΟΜΟ ΜΑΣ

Μας λείπει απελπιστικά στους χαλεπούς καιρούς ένας Ιωάννης Καποδίστριας. Υπήρξε κορυφαίος Ευρωπαίος και θερμός Έλληνας. Διετέλεσε επί μακρόν διπλωματικός Σύμβουλος του Τσάρου και, μετά, υπουργός Εξωτερικών της Ρωσικής Αυτοκρατορίας. Στο Συνέδριο της Βιέννης εξισορρόπησε αριστοτεχνικά τα συμφέροντα των Ευρωπαϊκών Δυνάμεων και, έτσι, διασφάλισε την 99ετή ευρωπαϊκή ειρήνη από το 1815 μέχρι τον Μεγάλο Πόλεμο το 1914. Ενωρίτερα ειρήνευσε την σπαρασσομένη Ελβετία, της έδωσε το έως σήμερα προοδευτικότερο και δημοκρατικότερο πολίτευμα της Ευρώπης και κατοχύρωσε τη διεθνή ουδετερότητά της. Είχε βαθιά ευρωπαϊκή παιδεία, έζησε στην Ευρώπη και τον σέβονταν οι επιφανέστεροι Ευρωπαίοι.

Ωστόσο, παρέμεινε άχρι θανάτου ακίβδηλος Έλληνας πιστός στην Ορθοδοξία και στο Γένος. Όταν εκλήθη Κυβερνήτης, βρήκε τη Ρούμελη σκλαβωμένη, τους Οθωμανούς σε όλα τα φρούρια του Μοριά και ένα μελλοντικό Κράτος δίχως σύνορα που οι Προστάτιδες Δυνάμεις είχαν αναγνωρίσει απλώς αυτόνομο αλλά υποτελές στον Σουλτάνο. Βρήκε φτώχεια, πείνα και μυριάδες ορφανά του Αγώνα. Παρέλαβε άδεια ταμεία και Δημόσιο Χρέος 70 εκατομμύρια χρυσά φράγκα από τα δάνεια της Ανεξαρτησίας που οι αντίπαλες φατρίες είχαν λεηλατήσει. Από τότε, επί 190 χρόνια το Δημόσιο Χρέος προς τους ξένους μένει θηλιά στον λαιμό της Ελλάδος αλλά επιτρέπει στο πολιτικό σύστημα να εξαγοράζει τους κομματικούς πελάτες του και συχνά να βουτάει το δάκτυλο στο μέλι. Αυτό το πολιτικό σύστημα περιέγραψε ο ίδιος στις 10 Ιουνίου 1827: *«Δεν ευρίσκεται άλλος τόπος γνωστός εις εμέ, καθώς εν Ελλάδι, όπου χιλιάδες και χιλιάδες οικογενειών ανεστίων και καταπείνων υφίστανται πλησίον των κλεπτών. Αι άθλιαi αύται οικογένειαι πάσχουσιν εξ αιτίας των κλεπτοτάτων αρχόντων, υπουργών και καπιτάνων»*. Αυτό το σύστημα τον πολέμησε στο όνομα της Δημοκρατίας τάχα και, μετά τέσσερα χρόνια, τον δολοφόνησε.

Η παρακαταθήκη του παραδειγματίζει, φρονηματίζει και απαντά καταλυτικά στα θεμελιώδη αιτήματα της εποχής μας. Αποκαλύπτει πώς, στο ελάχιστο διάστημα μιας πυρακτωμένης τριετίας, ένας μοναδικός άνθρωπος –αλλά Καποδίστριας– διέσωσε και δικαίωσε την Εθνεγερσία, κατοχύρωσε την εθνική ανεξαρτησία, διοργάνωσε σύγχρονο Κράτος μέσα από το χάος και την εσχάτη πενία, αντιμετώπισε την έξωθεν επικυριαρχία των ξένων και την έσωθεν αποσχιστική εξουσία ιδιοτελών τοπαρχών πολιτικών, υπερασπίσθηκε την εθνική ταυτότητα του Ελληνισμού και διαμόρφωσε το ελληνικό Έθνος. Παρ' ότι κατ' εξοχήν Ευρωπαίος, μερίμνησε άγρυπνος να διατηρήσει την εθνική ταυτότητα των Ελλήνων και τον συνέιχε ο φόβος μην ενστερνισθεί η ελληνική νεολαία τα λαμπερά δυτικά πολιτισμικά, φιλοσοφικά και ηθικά κηρύγματα. Ήθελε την Ελλάδα και το ελληνικό Έθνος μέσα στους κόλπους της Ευρώπης αλλά με πλήρη αυτονομία, αυτάρκεια και εθνική ταυτότητα.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας αποκαλύπτεται αυθεντικός μέσα από τις επιστολές του. Μας οδηγεί εις εθνικήν αυτογνωσίαν.¹ Είναι σαν να γράφτηκαν σήμερα.

Από την πρώτη μέχρι την τελευταία στιγμή της θητείας του ο Κυβερνήτης δεν άγγιξε ούτε έναν οβολό του Δημοσίου και πάταξε την διαφθορά. Το 1829 η Εθνική Συνέλευση όρισε τα έξοδα του Αρχηγού της Επικρατείας και απεφάσισε να τον αποζημιώσει το Έθνος, μόλις μπορέσει, για όσα πολλά είχε ήδη δαπανήσει ο ίδιος από την περιουσία του. Αρνήθηκε αμέσως την χορηγία και απάντησε: *«Επράξαμεν όσα ηδυνήθημεν δια να αποδείξωμεν ότι οι Έλληνες μόνον με τας θυσίας των, και όχι δια προσωπικών πλεονεκτημάτων, δύνανται να φθάσουν όσα υπόσχεται εις αυτούς η εθνική ανεξαρτησία και η ελευθερία. Είμεθα εντυχείς ότι ηδυνήθημεν να προσφέρωμεν εις το θυσιαστήριον της Πατρίδος τα λείψανα της μετρίας καταστάσεώς μας-περιουσίας. Δια τούτο δεν θα*

1. Ιωάννης Σ. Κορνηράκης, *Ιωάννης Καποδίστριας, ο Άγιος της Πολιτικής*, Πειραιάς, εκδ. Ελαία, 2010.

δεχθώμεν τα έξοδα του Αρχηγού της Επικρατείας ούτε θα εγγίσωμεν μέχρι και οβολού τα δημόσια χρήματα προς ιδίαν ημών χρήσιν».

Μετά δύο εβδομάδες γράφει στους τρεις Επιτρόπους Οικονομικών: «Μετά μεγάλης απορίας και λύπης μανθάνομεν ότι δεν edώκατε ακόμη λόγον της οικονομικής σας διαχειρίσεως. Ουδέν άλλο πράγμα εγγίζει τόσον την υπόληψιν των δημοσίων υπηρετών όσον το περί την διαχείρισιν των δημοσίων χρημάτων. Η κυβέρνησις σας έταξεν επί τούτω εις κεφαλήν διοικήσεων ίνα σας παραστήση ως παράδειγμα εις πάντας τους πολίτας. Εκ των κακών τούτων έξεων του παρελθόντος το κοινόν κρίνει ότι η κυβέρνησις σας παρέχει αφορμάς πλουτισμού».

Ενσαρκώνει την τιμή, τη φιλανθρωπία και την αξιοπρέπεια της Ελλάδος πριν γίνει Κράτος. Στις 22 Νοεμβρίου 1827 διατάζει: «Ως πληροφρούμεθα, οι Τούρκοι αιχμάλωτοι εν Αιγίνη, εν Πόρω και εν Ναυπλίω, τλαιπωρούνται, γυμνοί όντες ενεστώτος χειμώνος. Η Κυβέρνησις οφείλει να προνοήση υπέρ αυτών. Αν η δαπάνη δεν υπερβαίνη τα 30 ή 40 γρόσια τον άνθρωπον, να διατάξητε να ενδεδώσιν αμέσως».

Μεριμνά ώστε οι νέοι Έλληνες, που θα σπουδάσουν στην Ευρώπη, να μην αφομοιωθούν στη δυτική παιδεία και χάσουν την εθνική ταυτότητά τους, την Ορθοδοξία τους και την παράδοσή τους. Οι σκέψεις του είναι σήμερα οδηγοί. Στις 13 Μαρτίου 1830 γράφει: «Η πείρα, άριστος εν πάσιν διδάσκαλος, ήδη κατέδειξεν εις ημάς τα άμουσα αποτελέσματα της επί ξένης αγωγής των νέων. Επιστρέφουσιν εις την Ελλάδα τόσον αποξενωμένοι των ηθών, της γλώσσης και αυτής της θρησκείας των πατέρων των ώστε, και μάθησιν αν απέκτησαν, ευρίσκουν βαρείας δυσκολίας γενέσθαι ωφέλιμοι εις την Πατρίδα. Δεν δύναμαι να αναδεχθώ εκπαιδευτικόν σύστημα καταλήγον εις το να αποξενώση και να διαφθείρη την νέαν εκείνην γενεάν εφ' ης μάλιστα η Ελλάς ελπίζει». Ενωρίτερα, έγραφε στις 6 Νοεμβρίου 1827 από την Μπολώνια της Ιταλίας: «Χρέος μου ίνα, με την βοήθειαν του Θεού, προφυλάξω την νεολαίαν,, την μόνην καλλίστην ελπίδα της Ελλάδος, εκ των κινδύνων των επαπειλούντων αυτήν εις ξένην γην και μάλιστα όπου λείπει ορθόδοξος εκκλησία. Παραδεδομένοι εις των ξένων τα παραδείγματα οι νέοι ούτοι θέλουσι γίνει χαμένοι και το όνειδος της εξουθενώσεώς των θέλει πέσει εις την Ελλάδα».

Αφιερωμένος μέχρι τελευταίας πνοής στην Πατρίδα υποφέρει αγόγγυστα όλα τα μαρτύρια και τις τραγικές συνέπειες του εμφυλίου πολέμου που το υποτελές σύστημα εξαπέλυσε εναντίον του. Γνωρίζει άριστα ότι η Γαλλία, και προ πάντων η Αγγλία, απεργάζονται με τους κοτζαμπάσηδες την εξουδετέρωσή του. Διαισθάνεται ότι έρχεται το τέλος του αλλά μένει πιστός στο εθνικό χρέος του. Την 1η Ιουνίου 1831, εκατόν δεκαοκτώ μέρες πριν δολοφονηθεί, γράφει: «Εάν πάντα ταύτα είναι δυστυχία δια τον πολυπαθή τούτον τόπον, είναι όμως ευτυχία δι' εμέ διότι άρχομαι να ελπίζω ότι εντός ολίγου ελευθερούμαι από την άπειρον ευθύνην μου. Θέλω, όμως μείνη εις την χαλάστραν έως της τελευταίας στιγμής και ας κινδυνεύσω να χαθώ».

Χαράματα την Κυριακή 27 Σεπτεμβρίου 1831 δολοφονήθηκε ενώ πήγαινε στην εκκλησία να λειτουργηθεί. Το έργο του και το ήθος του χαράσσει στους χαλεπούς καιρούς μας την έξοδό μας από τη φρικτή παρακμή. Είναι υπόδειγμα Ηγεσίας. Ωστόσο, ουδέν διδάσκονται οι πολιτικοί.

N. I. Μέρτζος